

2. Самсонова, Н. Ф. Фінансовий менеджмент [Текст] : навчальний посібник / Н. Ф. Самсонова. – М. : Финансы ДОНТИ, 2011. – 495 с. – ISBN 681- 544-786-9.
3. Оптимізація структури капіталу підприємства [Електронний ресурс] / Запорізький національний університет : [сайт]. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2010_4/files/EC410_35.pdf.
4. Рябенко Г.М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства / Г.М. Рябенко // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – №7. – С. 105-108.
5. Волкова Н.А. Організація та методика економічного аналізу: Навч.посібник / Н.А. Волкова. – Одеса:ОНЕУ, ротاپринт. –2013. – 267с.
6. Карташова О.Г. Забезпечення фінансово-кредитної стійкості корпоративних аграрних підприємств / О.Г. Карташова // Глобальні та національні проблеми економіки. — 2015. — № 7. — С. 354—355.

Пантелєєв В. П.,

д.е.н., професор, професор кафедри обліку та оподаткування,
Національна академія статистики, обліку та аудиту (м. Київ)

Тітаренко Г.Б.,

д.е.н., с.н.с., Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України
(м. Київ).

Предко І. Ю.

аспірант НАСОА

Національна академія статистики, обліку та аудиту (м. Київ)

СПРИЯННЯ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ЗАСОБАМИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

У країнах з розвинутою ринковою економікою реструктуризація проводиться постійно з метою оновлення бізнесу (для майбутнього розвитку підприємства адекватної зміни системи і методів управління) і на успішно діючих підприємствах. В Угоді про асоціацію [1] розглядаються корпоративна реструктуризація і стратегія; економічна реструктуризація та модернізація тощо. Запропоноване власне визначення процесу реструктуризації, а саме: «Реструктуризація – це процес діяльності підприємства, якій позитивно впливає на розвиток підприємства в умовах змін зовнішнього та внутрішнього середовища, та набуває сили при впровадженні програми реструктуризації».

Дослідниками визначено види та форми реструктуризації, які передбачають стратегію постійного планового оновлення або повну реструктуризацію підприємства, як альтернативу його банкрутства чи ліквідації, що спричиняє суттєві зміни в діяльності підприємства та зумовлюють обліково-контрольне забезпечення такого процесу. На практиці проведення реструктуризації пов'язане із виникненням витрат на її впровадження. Витрати на реструктуризацію включають прями витрати, які обов'язково спричинені реструктуризацією, не пов'язані зі здійснюваними видами діяльності підприємства.

Надійним інструментом проведення контрольних заходів на всіх етапах циклу реструктуризації є внутрішній аудит. Внутрішній аудит у світі зараз формується за стандартами Інституту внутрішніх аудиторів. За його визначенням, "внутрішній аудит - це незалежна об'єктивна перевірка та консалтингова діяльність, спрямована на підвищення вартості та покращення діяльності організації. Внутрішній аудит підтримує організацію для досягнення своїх цілей шляхом запровадження системного, дисциплінованого підходу до оцінки та підвищення ефективності управління ризиками, контролю та процесів

управління" [2]. Аудиторські послуги передбачають об'єктивне оцінювання внутрішнім аудитором доказів для формування висновків стосовно установи, операційної діяльності, функції, процесу, системи або інших об'єктів перевірки. Характер та обсяг аудит завдання визначається внутрішнім аудитором.

Суб'єкт внутрішнього аудиту - відділ внутрішнього аудиту підприємства формує документи, які є необхідними для участі в "Проекті сприяння реструктуризації підприємства", складена за формою заявка від підприємства; технічне завдання на реструктуризацію; проект договору кредитування із зазначенням умов його надання й графіків повернення коштів; банківська гарантія на суму не менше ніж 50% кредиту від банку; технічні й фінансові пропозиції щодо проекту реструктуризації, підготовлені консалтинговою фірмою й схвалені підприємством. На стадії реструктуризації проводиться саме ця процедура. Реструктуризація може здійснюватися за рахунок власних коштів підприємств; за прямої і непрямой підтримки з боку органів влади, включаючи державу; за прямої фінансової підтримки з коштів, виділених учасникам цільових програм місцевого й державного рівня та переможцям конкурсу з розміщення централізованих інвестиційних ресурсів. Всі елементи виробничої системи підприємств холдингу Метінвест, підготовки та інфраструктури виробництва для запобігання можливого банкрутства повинні мати високу мобільність, гнучкість, пристосовність до змін зовнішнього середовища.

В цілому планомірний процес функціонування внутрішнього аудиту реструктуризації здійснюється згідно з організаційними, методичними, технологічними та іншими стадіями, що забезпечує виконання аудиторського завдання на основі пошуку переконливих аудиторських доказів внутрішнім аудитором.

Доречно вказати основні методичні стадії проведення внутрішнього аудиту реструктуризації підприємства [3]:

організаційно-підготовча стадія – визначення політики реструктуризації підприємства (бюджет реструктуризації, суб'єкти та об'єкти внутрішнього контролю, показники, критерії діяльності, зазначення власнику процесу та власнику контролю тощо) та порівняння такої політики підприємства з кращою практикою, вплив факторів, що стримують діяльність, інформаційне, облікове та статистичне забезпечення, встановлення рівня внутрішнього контролю реструктуризації;

методична стадія - вибір ефективних прийомів здійснення внутрішнього аудиту, суттєвість та достовірність доказів;

технологічна стадія – документування аудиту, розробка робочих таблиць для проведення та за результатами внутрішнього аудиту та порядку їх заповнення; тестування оцінки ризику, застосування сучасних технологій аудиту, аудит господарських операцій, перевірка наявності встановлених внутрішньогосподарських стандартів, порівняння, аналіз, факторний аналіз, економіко-математичні методи, анкетування, нормативно-правова перевірка, оцінка ступеня існуючої загрози за методиками управління ризиками, створення системи ризик-орієнтованого аудиту;

результативна – встановлення ефективності та надійності внутрішнього контролю, вдосконалення управління ат внутрішнього контролю; підтвердження впровадження реструктуризації та ефекту від реструктуризації, попередження керівництва холдингу про наявність та ступені загроз;

інспекційна стадія - моніторинг ефективності процедур внутрішнього контролю (постановка необхідних систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю входить у обов'язок керівництва; перевірка виконання встановлених аудиторами зауважень, рекомендацій, прийнятих рішень, моніторинг дотримання вимог щодо реструктуризації, підготовка звіту внутрішнього аудиту про усунення зауважень.

З перерахованих основних положень аудиту випливає, що в основному діяльність внутрішнього аудиту є пов'язаною з моніторингом системи внутрішнього контролю. Внутрішній аудит являє собою оцінку надійності та ефективності існуючої системи внутрішнього контролю, а внутрішні аудитори – фахівцями, покликаними неупереджено та

професійно провести таку оцінку; роль та обов'язки внутрішнього аудитора у відповідності до ризик-орієнтованої концепції, складаються з спостереження, оцінки та прогнозу діяльності системи внутрішнього контролю. Тобто, внутрішній аудит виконує завдання незалежного аналізу та оцінювання різних аспектів діяльності підприємства, та надає керівництву підприємства впевненості у тому, що створена ними система контролю працює надійно та ефективно.

Рішення проблеми контролю за утворенням резервів повинно базуватись на інноваційній, системно-комплексній і модульній побудові всіх елементів виробництва, застосуванні засобів технологічного оснащення, системній уніфікації, технологічній і організаційно-економічній послідовності процесів механізації і автоматизації робіт, інформаційних, технологічних та інфраструктурно-підготовчих процесів, як це наведено в табл. 1

Таблиця 1

Основні процедури перевірки внутрішнім аудитом передумов відображення в обліку і звітності резерву під знецінення фінансових вкладень

Передумови підготовки бухгалтерської (фінансової звітності)	Процедури внутрішнього аудиту
Існування	Перевірка наявності станом на звітну дату відображених в бухгалтерському обліку фінансових вкладень, за якими не визначається поточна ринкова вартість, що мають ознаки знецінення
Виникнення	Перевірка правильності відображення в бухгалтерському обліку резерву під знецінення фінансових вкладень
	Перевірка правильності відображення в бухгалтерському обліку відновлення необґрунтовано завищеної суми резерву під знецінення фінансових вкладень
	Перевірка правильності формування постійних і відкладених податків активів та зобов'язань у зв'язку зі створенням і списанням сум резерву під знецінення фінансових вкладень
Повнота	Перевірка відсутності фінансових вкладень, за якими не визначається їх поточна ринкова вартість, що мають ознаки знецінення, за якими в бухгалтерському обліку не сформований резерв під знецінення фінансових вкладень
Оцінка та розподіл вартості	Перевірка правильності оцінки фінансових вкладень, за якими не визначається поточна ринкова вартість, що мають ознаки знецінення, в бухгалтерському обліку
	Перевірка правильності оцінки фінансових вкладень, що мають ознаки знецінення, в податковому обліку
	Перевірка правильності оцінки постійних різниць між бухгалтерською і податковою оцінкою фінансових вкладень, що мають ознаки знецінення
Точність	Перевірка точності нарахування суми резерву під знецінення фінансових вкладень з урахуванням подій після звітної дати
	Перевірка правильності віднесення сум коригування резерву під знецінення фінансових вкладень до звітних періодів
Уявлення і розкриття інформації	Перевірка правильності та повноти розкриття інформації про рух сум резерву під знецінення фінансових вкладень в бухгалтерській (фінансової) звітності
	Перевірка правильності розкриття інформації про постійні різниці, постійних податкових активах і зобов'язаннях, фінансових вкладень в бухгалтерській (фінансової) звітності

Джерело інформації власна розробка за МСА 500 [4]

Головним завданням внутрішнього аудиту є організація виконання аудиторського завдання відповідно до існуючих Стандартів, розробка необхідних рекомендацій, щодо удосконалення діяльності підприємства і подальший моніторинг їхнього виконання. Внутрішній аудит вважається завершеним тоді, коли остаточно впроваджені аудиторські рекомендації та усунуті виявлені відхилення.

Ризик-орієнтована система внутрішнього аудиту на високотехнологічних підприємствах, більшість яких має стратегічне значення для розвитку країни, значно

підвищує ефективність виробництва, полегшує працю всіх робітників підприємства, сприяє інноваційному розвитку підприємства, підвищенню якості і конкурентоздатності продукції, що виробляється, застосуванню прогресивних методів управління – аутсорсінгу і аутстафінгу в області підготовки і інфраструктури виробництва на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014. [Electronic resource]. – Mode of access: zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

2. Внутрішній аудит: Пантелеев В.П., Корінько М.Д. Навч. посіб. За ред. д.е.н., проф. В.О.Шевчука. Державна академія статистики, обліку та аудиту Державного комітету статистики України. – Київ, 2006. – 247 с.

3. Международные профессиональные стандарты внутреннего аудита [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://na.theia.org/standards-guidance/Public%20Documents/IPPF%202013%20Russian.pdf>

4. Міжнародний стандарт аудит 500 «Аудиторські докази»
Международные стандарты аудита (МСА) ISA | Онлайн-издание ... [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.ifrs.org/ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-...

Пінчук Ю. О.

студентка 51 гр. ОЕФ

наук. кер. – викладач Коляда А.Л.

Одеський національний економічний університет
м. Одеса

ОЦІНКА КРИЗИ ПРИБУТКОВОСТІ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ВІННИЦЯОБЛЕНЕРГО»

Проведення в Україні правової та економічної реформи, спрямованої на впровадження ринкових принципів господарювання, призвело до загального зниження значень економічних показників діяльності підприємств, що спричинило появу великої кількості позовних заяв до господарських судів, пов'язаних із банкрутством. Врегулювання цих справ викликало потребу у створенні інституту банкрутства в Україні.

Будь-яке підприємство щодня стикається з проблемами різного характеру, однак не всяка проблема стає кризою. Тому інтерес представляють насамперед саме поняття "криза". Криза (від грец. krisis - рішення, поворотний пункт, результат): різкий крутий перелом у чому-небудь, важкий перехідний стан; гостре утруднення з чим-небудь; важке положення.

До проявів фінансових криз підприємств належать такі фактори як: неспроможність вчасно і в повному обсязі розрахуватися за борговими зобов'язаннями внаслідок нестачі коштів; порушення балансу між доходами і витратами; невірною обраною політикою фінансування; не конкурентоспроможність на ринку товарів; порушення ритмічності та зниження ефективності процесу виробництва і реалізації продукції, нездатність вчасно й у повному обсязі забезпечувати операційні процеси; не конкурентоспроможність на ринку капіталів через низьку кредитоспроможність та інвестиційну привабливість; нездатність дотримувати екологічних стандартів виробництва; незабезпечення добробуту власників і працівників [1].

Необхідно з'ясувати основні види фінансової кризи на підприємстві. Розрізняють такі види кризи: стратегічну кризу (коли на підприємстві зруйновано виробничий потенціал і